

# Når fristelsen er lige ved hånden: Med "De Hvide Bude" kan man bestille kokain på blot 20 minutter



Med "De Hvide Bude" er kokain i dag kun en sms væk fra fysisk at være i hænderne på køberne. Men hvad betyder det for personer, der har et problematisk brug af kokain, at det med budservice er lige så nemt og hurtigt at få kokain bragt til døren, som det er at bestille en pizza?



Nina Korshøj er cand.soc. i Socialt Arbejde og videnskabelig assistent ved Center for Rusmiddelforskning

I STOF har man tidligere kunnet læse om, at det er blevet nemmere og mere tilgængeligt at købe illegale stoffer, idet nogle stofsælgere tilbyder stoffer leveret med budservice (1), samt om, hvad der får unge stofbrugere til at købe illegale rusmidler fra disse bude (2). Stoffer leveret med budservice går i al sin enkelhed ud på, at "du ringer, og de bringer". Servicen bygger på ideen om nem adgang til stoffer samt hurtig og fleksibel levering og har derfor mange lighedstræk med gængse forretningskoncepter som eksempelvis fastfoodlevering (3). Netop den nemme adgang til stofferne, bekvemmeligheden ved leveringen og oplevelsen af en god service beskrives af de unge stofbrugere som værende de vigtigste kriterier for, hvorfor de valgte at anvende budservice frem for f.eks. at opsøge stofsælgere på gaden (4). I mit kandidatspeciale (5) har jeg, i forlængelse af ovenstående forskning, undersøgt, hvilken betydning denne øgede tilgængelighed af kokain via budservice har for personer med et problematisk kokainbrug.

### **MobilePay og kokain "på klods"**

I mit kandidatspeciale interviewede jeg personer, der alle karakteriserede sig selv som havende et problematisk og afhængigt brug af kokain, og som bestilte kokainen via budservice. De følgende interviewcitater er anonymiserede. De beskrev alle, hvordan budservice er en attraktiv og bekvem måde at skaffe stoffer på. **Deres udsagn gjorde det dog også tydeligt, at "fordelene" ved budservice hurtigt kan blive til ulemper for personer, som har et ønske om at skære ned eller helt stoppe deres brug af kokain.** To faktorer, der kan få negative konsekvenser, er eksempelvis muligheden for, at man hos nogle af sælgerne kan betale via MobilePay eller købe kokainen "på klods", som Frank (38 år) udtrykte det, dvs. på kredit, så der først betales for kokainen på et senere tidspunkt.

Ved andre købsmetoder i stofhandler har der tidligere været kontant afregning, når man skulle købe stoffer, hvilket ofte betød, at man måtte en tur forbi en hæveautomat. Nicolas (30 år) fortalte, at den teknologiske udvikling og betaling med

MobilePay betød, at der nu var en forhindring mindre at overkomme, før han kunne sidde med kokainen i hånden, idet han ikke behøvede at skaffe kontanter først:

*"Netop fordi at man kan bruge MobilePay i dag, altså du skal ikke engang bevæge dig ned til banken ... Det er lige før, at de bare kan kaste det ind ad vinduet ikke? Eller bare MobilePay oppe fra lejligheden, lige 'bip-bip' og så få det kastet op, eller puttet ind igennem brevsprækken ... Altså, det gør det jo ALT for nemt, ikke?"*

At budene tilbyder mulighed for kokainen på kredit, ligesom man kender det fra eksempelvis gadesælgere eller fra lejlighedssalg, betyder, at man som bruger heller ikke behøver at forholde sig til, om man reelt har penge på kontoen. Om den mulighed fortalte Anders (29 år): *"Altså, hvis du har købt af dem to gange, så er det lige før, at du kan få lov til det"*, og da jeg spurgte Frank, om han havde oplevet, at det var svært at få lov til at få kredit, svarede han: *"Nej, det var det ikke, desværre, det var lidt for nemt"*, og fortalte senere om konsekvenserne af at købe sin kokain "på klods" hos sin faste sælger:

*"Altså, der stolede jeg på ham, og han stolede på mig, altså, hvor jeg altid bare fik på klods og så betalte alt for mange penge, hver gang den første jo, og bare tænkte: "Fuck! Jamen så må jeg jo ud og tage et kviklån, så jeg har til huslejen" og sådan nogle ting."*

Med MobilePay og kokain på kredit gør budene det endnu nemmere for stofbrugerne at anvende deres service og handle instinktivt på trang. Det, der før i tiden kunne være en naturlig stopklods i form af manglende økonomisk kapital eller adgang til en hæveautomat, gør sig nu altså ikke længere altid gældende. Desværre betyder det også, at man som bruger hurtigt kan ende i en ond spiral med gæld til både stofsælgere og kviklånsudbydere. Anders fortalte ligeledes, hvordan hele hans løn gik til at tilbagebetale sælgerne, og hvordan fristelsen ved at optage hurtige kviklån for at finansiere næste måneds brug kunne være

svær at modstå. For Frank og Anders betød kombinationen af nem adgang til både kokain på kredit og kviklån, at de var endt med gæld på henholdsvis 270.000 og 500.000 kr.

### Gode tilbud og reklamer er "en påmindelse om at misbruge"

En tredje faktor ved budservice, som også kan have utilsigtede negative konsekvenser, er, at ligesom ved legale forretningskoncepter opererer budene også med reklamer og gode tilbud. I det illegale budservicemarked foregår reklamerne via sms'er, hvor sælgerne holder deres kunder opdaterede på nye varer, ændrede åbningstider, gode tilbud og mængderabatter. Eksempler på sms'er sendt fra sælgere er vist her i artiklen (se s. 82-83). Alle tre stofbrugere, jeg interviewede til mit kandidatspeciale, gav udtryk for, at jo flere forskellige numre, man har haft kontakt til, jo flere reklame-sms'er tikker der ind. Da jeg spurgte Anders, om sms'erne kunne gøre det vanskeligt at holde sig fra kokainen, svarede han:

*"Ja, det har jeg prøvet. Altså, fordi trangen den er så stor, at med det samme du ser et eller andet, der minder om det, så kan du godt få lyst til det".*

For såkaldte 'rekreative' stofbrugere, dvs. brugere, der køber stoffer for nydelsens skyld og ikke har et afhængigt brug, kan man godt forestille sig, hvordan sms'erne kan ses som en del af den gode serviceoplevelse. Det tyder dog på, at for personer, som derimod har et problematisk brug af kokain, så kan sms'erne udgøre 'højrisikosituationer', hvor risikoen for øget forbrug eller f.eks. tilbagefald er meget høj, og kan dermed hæmme alle gode intentioner, brugerne kan have haft om ikke at tage kokain. Nicolas fortalte i den forbindelse:

*"... så sidder man fredag aften og hygger sig, og man har overhovedet ikke tænkt på det, og så dinger der sms'er ind, ikke? Og så er det jo også bare svært nogle gange bare at være sådan "slet, slet, slet". Altså, så tænker man: "Ej, jeg gemmer lige den her sms", ikke? "det kan jeg godt", ikke? For hvis nu? Ikke?"*

Som det var tilfældet med Anders kunne sms'erne også udløse Nicolas' trang:

*"Når jeg virkelig prøvede, og der måske havde gået to uger eller tre uger uden at have gjort det, og så der lige pludselig dinger en sms ind, når*

*jeg sidder og er fuld, ikke? Så har jeg da helt sikkert tænkt: "Fedt! Så gør jeg det"."*

Anskuer man problematikken med sms'erne med udgangspunkt i 'den kognitive misbrugsmodel' (6) (se Figur 1) – et redskab, der anvendes på både psykiatri- og misbrugsområdet til kortlægning og forebyggelse af tilbagefald – kan processen beskrives således: Sms'en kan udgøre en ekstern højrisikosituation, som udløser en grundlæggende 'stofrelateret antagelse' (erfaringsbaserede indlærte "sandheder" om stoffet og dets virkning), som samtidig også kan indeholde en forventning til kokainens virkning. Det kan for eksempel være: *"Det er da også meget lækkert, livet er bare sjovere med kokain".* Dette kan lede til automatiske tanker som: *"Jeg har brug for en 'bane' for at hygge mig".* Herefter opstår trangen, hvilket kan medføre både 'til-ladende tanker' såsom: *"Jeg gør det kun i dag, det er jo også fredag"* samt overbevisninger orienteret mod lettelse af trangen: *"Trangen forsvinder aldrig, hvis jeg ikke gør det".* De til-ladende tanker fungerer altså som en slags "grønt lys", hvor brugeren samtidig retfærdiggør for sig selv at købe og tage kokain. Sms'en får her sin anden funktion som adgangsbilletten til kokainen, hvilket så kan lede til fortsat brug eller til tilbagefald som i Nicolas' tilfælde.

Som en del af mit kandidatspeciale interviewede jeg også to fagpersoner omkring problematikkerne med budservice: rådgiver Ingvar Svensson fra Rusmiddelcenter Aarhus og afdelingsleder Marco Guarino fra Dansk Misbrugs Behandling i Aalborg.

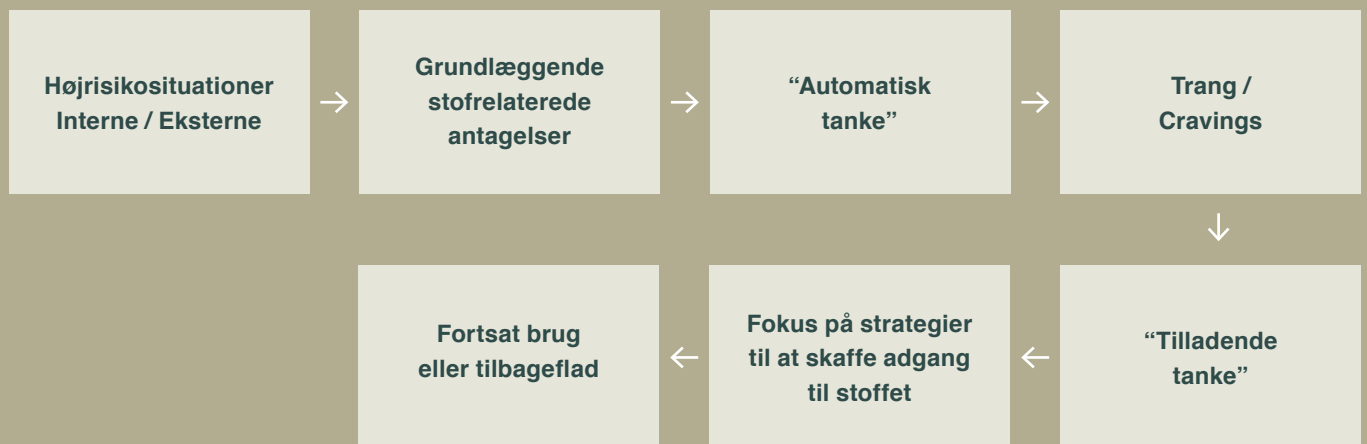
I sit daglige arbejde oplever Ingvar Svensson også problematikken. For ham er løsningen på fristelsen, som sms'erne bringer for folk, der enten er i behandling eller har et ønske derom, klar:

***"Skift nummer så, altså, gør noget! Gør noget aktivt. Men dem, der vil sælge det, de vil gøre alt for at holde fast i dig. Det er jo klart, du er jo en kunde, man er jo en kunde, altså ... Det er jo en påmindelse om at "husk nu at misbruge"."***

Fra sælgernes side er sms'erne altså en smart teknik, der har til formål at øge deres omsætning. Jeg spurgte Marco Guarino, om han oplevede, at den øgede tilgængelighed og sms'erne påvirker brugerne, hvortil han svarede:

*"Jamen helt klart, altså ... selvom folk ikke nødvendigvis har udviklet afhængighed endnu,*

Figur 1: Den kognitive misbrugsmodel



Modellen med originaltitlen "Cognitive model of substance abuse" er udarbejdet af den amerikanske psykiater Aaron T. Beck m.fl. (6) De dysfunktionelle overbevisninger kategoriseres i tre hovedkategorier henholdsvis: forventende tanker (anticipatory), overbevisninger orienteret mod lettelse (relief-oriented) og tilladende tanker (facilitative/missive).

Eksempler på sms'er sendt fra stofsælgere til deres kunder.

Hey alle sammen så er jeg tilbage (champnen) med noget af byens bedste kvalitet af varer (cola) og det skal satme prøves. Desuden har vi også Emma her på hvis det er man er efter hende.

Priserne er: 1.5g - 1000kr - 1g - 800kr og en 0.5g - 400kr.  
Emma er 1, 2g 400kr.  
Vi levere i hele Århus fra 12-02 hverdag  
Mvh champnen

Hey venner  
I forbindelse med coronavirus Holder vi stadig åbent som i ved  
Vi holder åbent fra 12-23  
Hverdagene  
Weekenderne køre vi til 5 gælder fre/lør

Vi har en super lækker lys ryger til jer der ude og vi garanterer jer for det top kvalitet På alt vi serverer!!

Priserne på brun og skunk  
3g 200kr  
6g 400kr  
9g 500kr

Tullebob:  
0.5 400  
1g 700  
2g 1200  
4g 2000

Emma  
1g 400  
2g 700  
3g 1000

Vi håber at se så mange af jer Og vi kommer altid med en smil på læben  
Der ingen sure miner og skulle der opstår nogle misforståelse så vi altid klar til at løse dem sammen med jer 😊

Forsæt god weekend 😊

NYHED NYHED

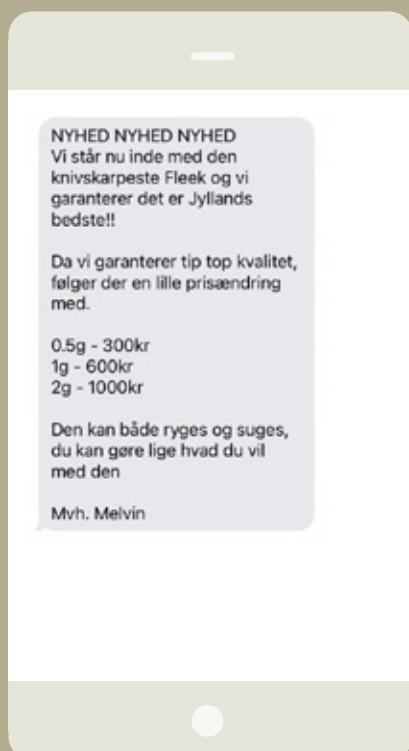
Hej venner!  
Vi har efter høj efterspørgsel endelig fået tøs/emma hjem igen som nogen af de eneste i Aarhus!

1g 400kr  
2g 700kr

Derudover har vi fået noget vanvittigt fiskeskæl, ren flake

0,5 300kr  
1g 600kr  
2g 1.000kr

Vi ses derude!



og der er weekend, og de skal bare gå og slappe af, men får de så sådan en besked: "Åh, men jeg kunne da også lige" og: "Det var da også meget rart" og altså, det er jo det der med, at det kommer jo hjem i stuen til dig."

Med sms'erne kan budene altså plante ideen om kokain i hovedet på brugerne. Konsekvensen er, at højrisikosituationer ikke længere kun opstår på diskoteket fredag eller lørdag aften, men nu kan forekomme på vilkårlige tidspunkter, alt efter hvornår budene vælger at række ud.

### For nemt og bekvemt?

At kokainen med budservice "kommer hjem i stuen", som Marco Guarino beskriver det, er ifølge ham ikke blot en udfordring for personer, der allerede kæmper med et problematisk brug, men kan også være med til at påvirke udviklingen af et 'rekreativt' brug, dvs. et ikke-afhængigt brug, i en negativ retning:

*"Og det gør jo det, at så er folk mere tilbøjelige til så også at gøre det. Hvorimod hvis de ikke har et misbrug, men et brug, så gør det alligevel noget at skulle til og trække i tøjet og ud i bilen og køre hen et sted, og sådan selv opsøge det, så det gør jo, at flere falder i fælden ... der er sådan en øget tendens til, at dem, som starter med at bruge det [kokain] og så i løbet af et år eller halvandet år, så er de faktisk i et så voldsomt et misbrug, at de skal have behandling."*

At det nemme og bekvemme ved budservice kan gøre folk mere tilbøjelige til så også at købe kokainen, var også et billede, to af kokainbrugerne fra mit kandidatspeciale kunne genkende. Da jeg spurgte ind til, hvilken betydning budservice havde haft for deres kokainbrug, svarede Anders:

***"At mit brug er steget markant ... Altså, jeg havde nok ikke gået på misbrugscenteret nu, hvis jeg ikke havde, altså, hvis det der [budservice] ikke havde været der"***.

Nicolas fortalte ligeledes:

*"At så gør man det mere, det er jeg da helt sikker på. Altså, fordi ja, netop at du ikke skal gøre en skid, du behøver ikke løfte en lillefinger, du skal bare gå ned på gaden fra din lejlighed, ikke?"*

### Bagsiden af medaljen

Umiddelbart er det ikke svært at forstå, hvorfor budservice har vundet indpas blandt stofbrugere:

nem adgang, hurtig levering, betaling med MobilePay eller stoffer "på klods". Men hvad betyder alle disse "fordele" egentlig, når man har et problematisk stofbrug? Anders fortalte:

*"Dem [ulemper] er der sgu mange af. I hvert fald for folk, som har det svært med det. Fordi det er så nemt at falde i igen, kan man sige. Og ja, du kan have det inden for 10 minutter. Og det der med, når de er i bil, så kan de jo komme, uanset hvor du er henne, så kommer de jo"*.

Nicolas fortalte ligeledes, hvordan det, at der er mange forskellige sælgere, udgør en ulempe, fordi det betyder, at hvis det ene bud ikke har tid, så kan man nemt finde en anden, som bringer ud:

*"Altså, også det her med at ja, ja, så havde man måske kun ét nummer, men man kender altså altid nogen, der har nogle andre numre, ikke? Altså, du skal nok finde et nummer, hvis du vil, ikke?"*

Frank supplerer:

*"Altså, det fungerede jo godt efter den hensigt, som det havde, ja. Men man kan vel, altså, jeg ved ikke, om ulempen er, at det fungerede godt? Det har været ulempen for mig måske?"*

Med budservice er det at tage kokain til en fest altså ikke noget, man behøver at planlægge i god tid længere. Den teknologiske udvikling betyder, at kokain er nemt tilgængeligt via telefonen i vores lommer, og det er nu muligt at reagere med det samme, skulle ideen spontant dukke op, eller så snart de første tegn på trang melder sig. For behandlerne bliver det da et vigtigt element at italesætte i behandlingen, for med budservice er forsyningskanalerne åbne, og trangen kan altid stilles. Med sælgere, der konkurrerer på hurtig levering, lave priser og god kundeservice, er det nemt at falde ned – og blive fastholdt – i et problematisk stofbrug, når fristelsen er lige ved hånden, og man kan gå fra tanke til handling på 20 minutter.

## Referencer:

(1) Søgaard, T.F. (2018) *De ringer – vi bringer. Et studie af cannabislevering til døren.* STOF Viden om rusmidler og samfund. Nr. 31 s. 13-17

(2) Søgaard, T.F. & Bræmer, M.H. (2020) *"Bringer I ud?" Når unge køber rusmidler fra bude.* STOF Viden om rusmidler og samfund. Nr. 36 s. 8-13

(3) Søgaard, T.F., Kolind, T., Haller, M.B., Hunt, G. (2019) *Ring and bring drug services: Delivery dealing and the social life of a drug phone.* *International Journal of Drug Policy*, 69, s. 8-15

(4) Søgaard, T. F. (2019) *Drop-off drug distribution: Why users choose to source illegal drugs from delivery dealers.* *Nordic Journal of Criminology*, 20:2, s. 213-222

(5) Korshøj, N. (2020) *Fra tanke til handling på 20 minutter – når fristelsen er lige ved hånden. Et studium af den øgede tilgængelighed af kokain via udbringningsservices.* Speciale fra Kandidatuddannelsen Socialt Arbejde, Aalborg Universitet

(6) Beck, A.T., Wright, F.D., Newman, C.F., & Liese, B.S. (1993) *Cognitive Therapy of Substance Abuse: Theoretical Rationale* *NIDA Res Monogr*: 137 s. 123-147.